

Do konsultacji społecznych trafił projekt ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim.

Stanowi on odpowiedź na potrzebę utworzenia związku metropolitalnego na obszarze Górnego Śląska, którą tuż po wejściu w życie ustawy o związkach metropolitalnych wyrażały miasta zrzeszone w Górnośląskim Związku Metropolitalnym. Obowiązująca ustawa zawiera bowiem kilka istotnych mankamentów, które uniemożliwiają skuteczne utworzenie takiego związku oraz mogą utrudniać działalność jego organów. Niniejszy projekt ustawy eliminuje te wady.

- 1) Najistotniejsze zastrzeżenia odnoszą się do sposobu delimitacji obszarów metropolitalnych ponieważ wytyczne ustawowe nie są jednoznaczne i w oparciu o nie można wyznaczyć obszar obejmujący ponad trzykrotnie więcej gmin niż faktycznie zainteresowanych współpracą. W wystarczający sposób nie uregulowano również kwestii płynnego przejmowania zadań publicznych przez związek metropolitalny. Nie do końca przemyślane są również przepisy odnoszące się do funkcjonowania zarządu związku począwszy od jego liczebności oraz trybu wyboru. Nowe przepisy mają umożliwić nie tylko skuteczne utworzenie związku metropolitalnego ale również zapewnić zdolność do wykonywania kluczowych z punktu widzenia obywateli zadań publicznych.
- 2) Zasadniczą zmianą jest jednak dedykowanie ustawy dla obszaru metropolitalnego, który funkcjonuje na obszarze województwa śląskiego oraz uchylenie ustawy o związkach metropolitalnych. W ocenie projektodawcy lepszym rozwiązaniem jest przeznaczenie ustawy dla konkretnego obszaru metropolitalnego niż stworzenie ogólnych rozwiązań, które mogą nie uwzględniać specyfiki regionu, istniejących form współpracy samorządów czy sposobu organizacji wykonywania zadań publicznych. Obowiązująca ustawa jest właśnie takim przykładem. Rozwiązania w niej przewidziane, jakkolwiek mogą sprawiać wrażenie kompletnych, niemniej jednak w zderzeniu z konkretnymi sytuacjami obnażają swoją słabość.
- 3) Ustawa dedykowana dla Śląska ma również umożliwić sprawdzenie w praktyce modelu metropolitalnego opartego o związek gmin. Górnośląski obszar metropolitalny jest bowiem jednym z najlepiej ukształtowanych obszarów funkcjonalnych, w którym z powodzeniem są wykorzystywane dostępne obecne prawne formy współpracy samorządów. Wola współpracy zainteresowanych samorządów oraz dostrzegalne wyczerpywanie się możliwości rozwoju i koordynacji zadań publicznych w oparciu o związki międzygminne czy porozumienia skłaniają do wniosku, że właśnie na obszarze Górnego Śląska w pierwszej kolejności należy przeprowadzić pilotaż proponowanych regulacji. Rozwiązania dla kolejnych obszarów metropolitalnych – uwzględniające doświadczenia z wdrażania niniejszej ustawy – będą mogły pojawić się w przyszłości. W ocenie projektodawców, ze względu na konieczność zapewnienia zrównoważonego rozwoju pozostałych – mniejszych obszarów funkcjonalnych wokół np. byłych miast wojewódzkich i pozostałych miast na prawach powiatu pożądanym jest stworzenie narzędzi prawnych uzupełniających w tym zakresie „ustawę metropolitalną”.

Przedłożony projekt w zasadniczej warstwie ustrojowej bazuje na rozwiązaniach ustawy o związkach metropolitalnych, które jak się wydaje zyskały aprobatę śląskich samorządów zainteresowanych utworzeniem takiego związku. W kolejnych artykułach opiszemy rozwiązania, które odróżniają niniejszy projekt od ustawy o związkach metropolitalnych.